

כַּיָּמֵינוּ קָרָן לֹא שֶׁנֶּחְרָץ... אֲנִי מִתְחַלֵּץ וְכֵן הוֹדִיעַ
בְּתוֹךְ הַחַדְשׁ... וְעַל מֵי שֶׁאֲנִי עוֹלָמוֹת עוֹלָמוֹת.
שׂוֹךְ לִמְנוּחַ בְּחַדְשׁוֹ מִלִּי (ו' א.) וְעַתָּה מִבְּרַךְ עֲבָדְךָ כִּי לֹא עָרַץ
וְעָרַץ מִלִּי לֹא יִתְּן לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי
הַקָּדוֹשׁ מִי מִי לֹא יִתְּן לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי
יָדֵיךָ קָדוֹשׁ כִּי לֹא יִתְּן לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי
לֹא יִתְּן לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי
כִּי לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי
כִּי לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי
לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי
לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי
לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי
לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי לְבִי בְּכַתְּךָ הַתּוֹרָה אֵי

עלון שבועי

מראי מקומות לעיון בדף היומי

בית מדרש גבוה לתורה
כולל הדף היומי
קרית ספר ת"ו

מספר 396 גליון מספר

הוצגה ע"י ב"כ הנח"ל הר"ר אברהם אליעזר מרקוביץ שליט"א לונדון

לע"פ הר"ר צבי בדר"ר מרדכי ורעיתו מרת רחל לאה בת הר"ר אברהם אליעזר ז"ל

בס"ד, ז' אייר התשע"א. מסכת מנחות דף סג – דף סט

למינקט מחבת. ולהכי כתב לפרש, דבית שמאי מספקא להו מאי מנחת מרחשת, אי כלי אחר הוא ממחבת, או דרק מעשיה משונין ממחבת, להכי אינו יכול להקריב עד שיבא אליהו. ובמחבת לא נסתפקו, דשם מחבת ידוע. אבל לפירוש רש"י, הוא הדין דהוי מצי למינקט מחבת. וכן כתב רבינו גרשום לפירושו, דהוא הדין כי אמר הרי עלי ממחבת. וכן בראב"ד (תורת כהנים ויקרא פי"א), משמע דגרס נמי מחבת].

ז) תוס' ד"ה מספקא, בתוה"ד, ומיהו קשה דלתקן מעות הללו יביא מעות של חולין ויקנה מרחשת וכו'. ביארו העולת שלמה והחק נתן, דיביא כלי מרחשת וסולת ויאמר, אם המעות נדרתי למנחה, יתחללו המעות על הסולת, והכלי מרחשת יתקדש מעתה, וכן להיפך. ובמקדיש סולת למרחשת, נמי יביא כלי מרחשת ויתנה, אם לכלי נדרתי, יתחלל הסולת על הכלי והסולת יתקדש עתה למנחת מרחשת, ואם למנחה נדרתי יהיה הסולת למנחה וכלי המרחשת יתקדש מעתה. וכעין זה ביאר השפת אמת.

ח) בסוה"ד, ויש לומר כגון שהפריש מעות והקדישן למרחשת כמו שידרשו חכמת הלשון. ביאר העולת שלמה, דבכהאי גוונא אינו מחויב לצאת מהספק, דדוקא היכא דמספקא לן בכוונתו, אם כן פשע דהיה לו לפרש, אבל הכא דהוא עצמו לא כוון לדבר מסוים אלא למה שיפרשו חכמים, לא פשע, ואינו מחויב לצאת מהספק. ולכאורה לפי זה, היכא דידע דמספקא להו לרבנן בהא, אם כן הוה ליה פשיעה הא דנדר בלשון זה, ויצטרך להביא שניהם, וצריך עיון. (ש.א.). ואפשר לבאר, דבכהאי גוונא לא חל הנדר, לפי שאינו "מופלג", וכדאיתא בנדרים (כא.).

ט) מתני', הרי עלי בתנור לא יביא מאפה כופח. כתב הרש"ש דמהא דאיתא בתוספתא (פ"ו ה"י), דמנחות העשויות בכופח וברעפים פסולות, חזינן, דהא דקתני "הרי עלי בתנור" לאו דוקא, אלא הוא הדין אי אמר "הרי עלי מנחת מאפה" סתם. והחזון איש (כט, כד), כתב, דקתני לה אגב מתניתין דלעיל, דקתני הרי עלי במחבת וכו'. והשפת אמת כתב, דנקט כן לרבותא דרבי יהודה, דאפילו באומר להדיא הרי עלי בתנור, יכול להביא מאפה כופח.

י) מתני', מאפה רעפים. ביאר הרמב"ם (בפירוש המשניות פ"ה מ"ט), דמחממים אבן קשה עד שיתלכנו, ומשליכים עליהם העיסה ונאפית בו, ועיין ביצה (לג.).

יא) מתני', ומאפה יורות הערביים. ביארו הרמב"ם (בפירוש המשניות פ"ה מ"ט) והרע"ב (שם). על פי כלים פ"ה מ"י, דחופרין בארץ וטח הבור בטיט ומסיקין שם האש עד שתתלכין. אבל רבינו הלל (תורת כהנים ויקרא פי"י

ה) מתני', האומר הרי עלי במחבת לא יביא במרחשת וכו'. ואם הביא, איתא לקמן (קב:), דלרבנן מה שהביא הביא, וידי נדרו לא יצא, ולרבי שמעון אף ידי נדרו נמי יצא. וטעמא דרבי שמעון קתני לעיל (ג:), דקביעותא דמנא לאו כלום היא.

ב) מתני', מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין (רכיז) מחבת צפה ומעשיה קשין. פירש רש"י ד"ה צפה, דמחבת אינה עמוקה אלא שטוחה ומתפור השמן באוגני הכלי, וכך מתקשה. אבל הרמב"ם (בפירוש המשניות פ"ה משנה ח, וביד החזקה פי"ג ממעשה הקרבנות ה"ז) כתב, דלמחבת לא היה שפה, והבצק שאופין אותו בה קשה כדי שלא יצא מכאן ומכאן. וכתב הלחם משנה, דהרמב"ם מפרש "מעשיה קשין" היינו שעושה אותו מתחילה קשה [על ידי מיעוט מים]. ודלא כפירוש רש"י דמאליו זה נעשה קשה, ועיין עוד אות הבאה.

ג) מתני', שם. עיין באות הקודמת שיטת הרמב"ם דלמחבת לא היה שפה. וכן כתב רבינו גרשום. והקשה הקרן אורה, אם אין לה תוך, אמאי קרויה כלי, דאמרינן לעיל (נא:). על מחבת וכו', מלמד שטעונה כלי ומקדש למנחה ליפסל בלינה, הא כלי שרת אין מקדשין אלא מתוכן. וכתב דצריך לומר, דהצד שמשתמשין בו מיקרי תוך, ופשוטי כלי מתכת חשיב כלי. [ועיין גם לקמן (צו:)] ברש"י (שם) ד"ה טמאה ותוס' (שם) ד"ה לדברי, דאפשר דאף פשוטי כלי עץ רחבין, הוי כבית קיבול]. והמקדש דוד (סימן ג סק"ה) כתב דצריך לומר, דמחבת חידוש הוא, דאף דאין לה תוך אפילו הכי מקדש, כמו סכין דאמרינן לקמן (עח:). דאף דאין לו תוך, מקדש.

ד) גמ', אלא גמרא גמירי לה. כתב במאורות הגר"א (על המשניות פ"ה מ"ח), דאכתי קאי טעמא דאמר בתחילה, דמרחשת איתא ארחושי הלב ומחבת אמחבואי הפה, והגמרא היא שלא תאמר בהיפך. [וכן מבואר בפירוש קמא בתוס' ד"ה מספקא].

ה) גמ', מרחשת עמוקה דכתיב וכל נעשה במרחשת וכו'. כתב השפת אמת, דלרבי יוסי אתי נמי שפיר הא דבמרחשת כתיב במרחשת ובמחבת כתיב על מחבת, דכיון דלמרחשת איכא כיסוי, לא שייך למיכתב "על" אלא "במרחשת", והיינו תחת הכיסוי, מה שאין כן מחבת דלא הוי לה כיסוי, שייך לשון על.

ו) גמ', בית שמאי אומרים האומר הרי עלי מרחשת יהא מונח וכו'. כתב השיטה מקובצת (אות כט), דלפי פירוש רש"י ד"ה או, הוא הדין דהוי מצי

טז) גמ', ורבי שמעון אי לא כתיב בשמן בשמן הוא אמינא דוקא מחצה חלות ומחצה ריקין וכו'. כתבו הבעלי תוס' על התורה (מושב זקנים ויקרא פ"ב פסוק ד), דצריך עיון אי פלוגתן שייכא לפלוגתא אי בעינן או לחלק, דרבי יהודה דפליג סבירא ליה דלא בעי או לחלק. ועיין גם במצפה איתן.

יז) רש"י ד"ה איכא בניניהו, בתוה"ד, כי היכי דבלולה וכו', אפילו דיעבד אם עירבן פסולות כדאמר לא ישים עליה שמן ואם שם פסול וכו'. הקשה בחידושי הגרי"ז, אמאי הוצרך לפרש כן, הא אפילו אם היתה מנחת חוטא כשרה בשמן, מכל מקום הא הווי שתי מנחות "הריבה" ו"בלולה", ומשום אם ערבן הכי פסול.

פרק רבי ישמעאל

יח) מתני', ובמגל אחד ובקופה אחת ובחול בשלשה קופות ובשלשה מגלות. הקשה התפארת ישראל (פ"י משנה א יכין אות ו), מאי טעמא לא נקט התנא בסיפא סידרא דרישא, אדם, מגל וקופה, דבתחילה קוצר במגל ואחר כך מכניס בקופה. וביאר, דבשבת כיון שצריך לפרסם הדבר מפני הבייתוסין, להכי נושא היחיד המגל בגלוי, כדי שיראו כולם שהלך לקצור, מה שאין כן בחול שנושאין שלשה בני אדם, אין צריך לישא המגל בגלוי, דבכל שלשה בני אדם מתפרסם הדבר ממילא [עייין שבת יד:], ונושאין המגלות בתוך הקופות, ולהכי תני קודם קופות. אמנם בכתב יד מינכן, הגירסא בסיפא כמו ברישא, "בשלש מגלות ובשלש קופות". וכן כתב הדקדוקי סופרים בשם כמה כתבי יד.

יט) תוס' ד"ה רבי ישמעאל [וחכמים אומרים], שבת דמודה רבי ישמעאל מזכיר ברישא. כתבו החק נתן והרש"ש, דהא דבסיפא נקטי רבנן אחד שבת וכו', אף דבשבת נחלקו ארבי חנינא, ולסברת התוס' הוי להו למיתני אחד חול ואחד שבת. שיגרא דלישנא דרישא נקטי, אחד שבת ואחד חול.

כ) גמ', עשרון מובחר בשלשה סאין אתי. קתני לקמן (עו:), דהיינו משום דכיון דאתי מתבואה חדשה ומשעורים שיש בהן טובין יותר מחיטים, לא אתי אלא משלש סאין.

כא) גמ', בחול מיייתנין מחמש דהכי שביחא מילתא. פירש רש"י ד"ה בחול, כך משובח הדבר דהוי מעשרון מובחר טפי. והקשה הרש"ש, דאם כן הדרא קושיא לדוכתא, דאפילו בשבת נמי. וכן העיר, דלישנא דרבא משמע דהחילוק הוא רק בטירחא. ומשום הכי כתב לפרש, דשביחא מילתא, היינו שהוא שבח לבית ה' שנראה עשירות וגדולה לבית ה', ואין עניות במקום עשירות. אמנם בירושלמי בפסחים (פ"ו ה"א) איתא כפירוש רש"י, דקתני התם בטעמא דרבי ישמעאל ד"מובחר מן המובחר" אינו דוחה שבת. [ולכאורה אפשר לבאר, דאף לרבנן שביחא מילתא בה' סאין, אלא דמכל מקום הוי כהידור בכל המצוות ולהכי אין דוחה שבת. מה שאין כן לרבי ישמעאל דין "מובחר מן המובחר" הוי הידור בעצם המצוה ולהכי דוחה שבת].

כב) גמ', מוטב שירבה במלאכה אחת בהרקה ואל ירבה במלאכות הרבה. כתב הקרן אורה (לקמן סד.), דמן הדין ליכא איסורא, אלא מחמת חומר דשבת מוטב להרבות במלאכה אחת ממלאכות הרבה, ולרבנן משום מצוה מן המובחר מותר להרבות במלאכות הרבה. וכן כתב השאגת אריה (סימן

ביאר, דהוי כעין חבית של חרס ומסיקין אותה מתוכה, ואופין בו הערביים. יב) מתני', מחצה חלות ומחצה ריקין. כתב רש"י לקמן (עח.). ד"ה ריקין וחלות, דחד הוא חלות וריקין, אלא דחלות נבלל וריקין נמשח. והאבן עזרא (שמות כט, ב) כתב, דחלות הם עבות והריקין דקות. ועיין במנחת חינוך (קטז, י) שפירט צורת עשייתן וכן אם בלל בריקין במקום למשוח.

יג) גמ', ומי אית ליה לר' שמעון האי סברא והתנן וכו', וכשרות בבית פאגני. פירש רש"י ד"ה כשרות, דמוכח דתנור לא מקדש דאי מקדש נפסל ביוצא. אמנם התוס' ד"ה וכשרות ציינו למה שפירשו לעיל (ט). ד"ה ר"ל, דאי תנור מקדש גנאי הוא להוציאן לחוץ. ורבינו גרשום פירש, דאי בעינן לקדושת התנור, הא אין כלים מקדשים בחוץ (וכן שיטת תוס' בסוכה נ. ד"ה ואי). והטהרת הקודש הקשה, אמאי רש"י לא פירש כן, וביותר, כיון שלא נתקדש משום דהוי בחוץ, לא שייך פסול יוצא. וכתב בהערות (הרב אילן) לשיטה מקובצת החדש, דאפשר דרש"י סבר, דהא דכלי שרת אינן מקדשין בחוץ, היינו להיות ראוי להקרבה, אבל מקדשי ליפסל ביוצא. וכן שיטת הראב"ד והר"ש (על התורת כהנים ריש פרשת צו) והשיטה מקובצת (זבחים פח. אות ג).

יד) גמ', אימא שיהא הקדישן לשום תנור. פירש רש"י ד"ה לשם, דכשיקדישנה לסולת יאמר על מנת לאפותה בתנור אני מקדישה. והראב"ד (בתורת כהנים ויקרא פ"י) פירש, דרצה לומר שאם הקדישה לשם מחבת והביאה בתנור, פסולה. [ולא דמי לנודר במחבת והביא במרחשת דסבירא ליה לרבי שמעון לקמן (קב:)] דיצא ידי נדרון. ורבינו הלל (שם) פירש, דרצה לומר שאם הקדיש לשם כופח, פסולה. ובחידושי הגרי"ז (לעיל מז.). ביאר, דבעי שיקדישה תחילה כדי שתחול בה קדושת דמים של אותה המנחה, ובלאו הכי לא שייך שיחול בה קדושת הגוף. וכן כתב שם לגבי קדושת שתי הלחם. אמנם במנחת אברהם (עמוד תצו) כתב, דהוי דין לכתחילה להקדישה לשם תנור, עיין שם. ועיין נמי בתוס' לקמן (עט:)] ד"ה וליתנו, ובמרחשת (ח"א סימן א, ו).

דף סג ע"ב

טו) גמ', מחצה חלות ומחצה ריקין מביא וכוללן וכו'. פירש רש"י ד"ה וכוללן, דלאחר אפייתן פותתן ומערבן עד שמחזירין לסלתן ואחר כך בוללן כאחת בשמן. וכתב העולת שלמה, דאין כוונת רש"י שכולל החלות והריקין יחד, דלקמן (עה:). קאמר להדיא דמנחה הבאה מחצה חלות ומחצה ריקין מביא לוג שמן וחוצהו, חלות בוללן וריקין מושחן. אלא קאי אחלות גרידא, דבולל המחצה חלות כאחת בשמן, ולאחר הבלילה מערב יחד הריקין והחלות וקומץ משניהם. אמנם הקשה, אמאי נקט רש"י אליבא דרבי (שם) דסבירא ליה דחלות בוללן, הא לרבנן בוללן כשהן סולת. והטהרת הקודש הוסיף להקשות, דאף רבי חזר בו, כמו שכתבו תוס' (שם) ד"ה שפיר. וכתב דצריך למחוק תיבת "בשמן", וצריך לומר, "ואחר כך בוללן כאחת" דהיינו שמערב את הפתיתין מן החלות ומן הריקין כאחת. אמנם אכתי קשה על מה שכתב רש"י דמחזירין לסלתן, דלקמן (עה:)] קאמר רבי שמעון, דכולן פותתן כזית. וכעין זה הקשה החזון איש (כה, סק"ב). [ולכאורה אפשר לומר, דבאמת מדיני המנחה לא צריך לעשות כן, ומה שצריך להחזירין לסלתן היינו כדי שיוכל לקמוץ משניהם יחד].

הדרגת הירומי

מסכת מנחות דף סג – דף סד

ז' אייר – ח אייר התשע"א

קשה לישנא ד"לא אתעביד צורך גבוה", דהא בהאי גוונא הוי מצוה מן המובחר. וכתב, דלולי פירוש רש"י היה אפשר לפרש, דהחילוק הוא, דהכא אם נקצור חמשה סאין, יהא קרב העומר מכל החמשה, ואם כן נמצא דבשלשה סאין שקצר, עדיין לא אתעביד צורך גבוה, אבל התם לא נעשה שום צורך גבוה על ידי שמפשיט כולו.

ג) גמ', מי לא קא"ר חנינא סגן הכהנים התם כיון דאפשר לא טרחינן וכו'. ביאר הקרן אורה, דמן הדין ליכא נפקא מיניה בדבר שהותר בשבת אי יעשה יחיד כולה או שיעשה בשנים זה מקצת וזה מקצת, אלא מצוה מן המובחר שלא להרבות בני אדם לחלל שבת. ומדמי אדם אחד למלאכת אחת, והרבה בני אדם למלאכות הרבה. וכן כתב השאגת אריה (סימן נט). ועיין לעיל סג: אות כה.

ד) גמ', מי לא א"ר יוסי התם כיון דאפשר לא טרחינן וכו'. ביאר הקרן אורה, דמן הדין ליכא איסורא דאורייתא, ואף דנראה בעליל ואין צורך בעדותן, מכל מקום ילפינן בראש השנה (כא:): מ"במועד", דמצוה לכל רואה חידוש הלבנה, לילך להגיד לבית דין אפילו בשבת, ואין צריך לחוש לשום אומדנא שמא כבר ראו אחרים, דאם כן כולם יאמרו כן, ולא ילכו. ורבי יוסי חומרא בעלמא קאמר. וכן כתב הריטב"א (שם). וכן כתב האגרות משה (ח"מ ח"ב עט, ג). אלא שנוטה לומר שם דלרבי יוסי אסור מדאורייתא.

ה) גמ', ואפילו נתכפר לו בשניה. הקשה השפת אמת, איך נתכפר בשניה, הא הוי מצוה הבאה בעבירה. ואף דשחיטה כשרה בור, מכל מקום בכלל מצות הקרבה הוא. ונלשיטות דבשוגג אין אומרים מצוה הבאה בעבירה, (עיין שדי חמד כללים אות מ כלל עז אות ח), אתי שפיר, דהכא מיירי בשוגג כמו שכתב רש"י ד"ה חייב. ואולי אפשר לומר דכוונת הגמ' בלשון "אפילו נתכפר בשניה" היינו שזרק את דם השניה, אבל כפרה לא היתה לו משום דהויא מצוה הבאה בעבירה].

ו) תוס', ד"ה ואפי', בסוה"ד, ולא דמי נמי לטעה בדבר מצוה ועשה מצוה. ביאר הצאן קדשים, דאפילו למאן דאמר (שבת קלו:), דבטעה ומל תינוק שהיה הזמן למולו בערב שבת בשבת פטור, כיון דסוף סוף עשה מצוה. הכא שאני דלא עשה מצוה כלל, דבשעה ששחט אכתי לא נשפך הדם.

ז) גמ', ולא עוד אלא שאומרים לו הבא שמינה לכתחילה ושחוט. כתב הקרן אורה, דאף דהכחושה כשירה בדיעבד, מכל מקום כיון דמצוה מן המובחר בשמינה, והותרה עבודת ציבור, מותר לכתחילה לשחוט השמינה בשביל מצוה מן המובחר, כי היכי דשרו רבנן להרבות בקצירה משום מצוה מן המובחר. והתפארת ישראל (פ"י מ"ט בעזו אות ג') ביאר, דאיירינן הכא בגוונא שבהמה השמינה היתה לפניו בשעת שחיטת הכחושה, והוה רמי עליה המצוה מן המובחר לשחוט השמינה, וכיון שעשה שלא כדק, עדיין לא פטר עצמו מחיובא דהוי רמי עליה תחלה. ומשום הכי קתני "היו לפניו". אבל אילו לא היתה שמינה לפניו בשעה ששחט הכחושה, לא אמרינן ליה שיחזור לשחוט השמינה. ונלכאורה יש לבאר, דהטעם דפטור על הכחושה משום דמעשה מצוה מיהא איכא, אף דלא נפיק ביה ידי חובתן].

ח) גמ', בתר מחשבתו אזלינן וגברא לאיסורא קא מיוכין. הקשה השיטה מקובצת (אות ג) בשם המהר"ם, מאי שנא מנתכין לאכול חלב ואכל שומן דפטור, דהוברר דלא עבד איסורא כלל. ותירץ, דשאני התם דהווי היתר גמור, אבל הכא הא מעיקר הדין יצאו ציבור ידי חובתן בכחושה, אלא

נט), דמן הדין אין בין רבוי במלאכה אחת לבין רבוי במלאכות הרבה כלום, ומכל מקום קפדינן על שם מלאכות הרבה משום מלאכה אחת, ונקטו דרבנן מודו לרבי ישמעאל בעיקר הסברא. וכן מובאת סברא זו להלכה בר"ן שבת (לה: מדפי הרי"ף). אבל האגרות משה (או"ח ח"ב סוף סימן קג) צידד, שחכמים חולקים על רבי ישמעאל בעיקר הסברא.

כג) גמ', מפשיט את הפסח עד החזה. פירש רש"י ד"ה עד החזה, כדי שיוכל להוציא את האימורים. ועיין בשבת (קטז:): דאמר רב הונא בר נתן, דאי יוציא האימורים בלי הפשט, ידבקו באימורים נימין של צמר.

כד) גמ', וחכ"א עד שיפשיט את כולו. טעמייהו מפרש במסכת שבת (קטז:), דרב יוסף אמר כדי שלא יסריח. וכדפירש רש"י (שם) ד"ה שלא יסריח, דהעור מחממו ומסריחו. ורבא אמר, שלא יהו קדשי שמים מוטלין כנבלה. וכתב הריטב"א (שם), דעיקר טעמם, דכיון דשרא רחמנא מקצת לצורך גבוה, שרי לגמרי.

כה) גמ', מי לא אמר ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה התם כל היכא דאפשר לא טרחינן וכו'. ביאר הקרן אורה, דסבר דמן התורה מותר להפשיט את כולו, משום דמלאכות שהותרו לגמרי, ומדרבנן הוא דאחמור שלא יפשיט כולו. עיין בדבריו, ועיין נמי לקמן סד. אות ג'. אמנם הריטב"א בשבת (קטז:): כתב, דלר' ישמעאל לא שרא רחמנא יותר ממה דצריך לצורך גבוה.

כו) תוס' ד"ה מפשיט, בתוה"ד, ולאו דוקא נקט הכא פסח דבכל קרבן ציבור של שבת הוי מצי לאשמועינן. ביאר בשיטה מקובצת (אות יג), דכוונת תוס' לשעירי הרגלים או לכבשי עצרת, שאם יום טוב חל בשבת, אין בישולם דוחה שבת, אלא שבערב מפשיט ומבשל, וכן ביאר העולת שלמה, והיינו משום דבשבת דעלמא, אין קריבין אלא עולות וכולו כליל, וצריך להפשיט כולו, דטעון הפשט וניתוח. אמנם הקרן אורה כתב, דאף את שער החטאת צריך להפשיט כולו בשבת, דבישולו הותר בשבת כהקטר חלבים, ועל כן הקשה מה כוונת תוס'. ותמה עליו העולת שלמה, מהא דאיתא להדיא בפסחים (עא.). דאין בשולו דוחה שבת.

דף סד ע"א

א) גמ', אבל הכא דלא איתעביד וכו', אימא כרבנן סבירא ליה. כתב השיטה מקובצת (אות א), דלאו דוקא כרבנן, דהא רבנן אמרו "אחד שבת ואחד חול משלש היה בא". אלא כוונת הגמ' כשיטת רבנן, דאינן מחלקין בין חול לשבת. אלא דסברי דבשלש סאין איכא עשרון מובחר, ולהכי בין בשבת בין בחול עבדינן בשלש. אבל בדעת רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה יש לומר, דסבירא ליה דעשרון מובחר אינו בא אלא מחמשה, ואם כן אפילו בשבת בא מחמשה. וכתב הקרן אורה (במתניתין לעיל סג:), דאף דבפשיטות לא שמעינן מרבנן דפליגי על רבי ישמעאל בסברתו, אלא דאמרי דאף בחול אין צריך יותר, מכל מקום משמע ליה להש"ס, דבהא לחוד דבחול נמי סגי בשלש לא שייכא פלוגתא כל כך, דבחול אין לדקדק במנין הסאין, אלא בהכרח דאתי לאשמועינן דשבת וחול שוין, ואי היה נצרך לעשרון מובחר ה' סאין, היה מותר נמי בשבת.

ב) רש"י ד"ה אבל, גבי עומר דלא איתעביד צורך גבוה כדאמרינן לעיל דבחמש שביחא מילתא טפי וכו'. כתב השפת אמת, דלהאי פירושא קצת

בטר מחשבתו, ואם כן אפשר לומר דעדיף לקצור שתי גרוגרות בשתי עוקצין, דהיכא דמייתי ג' גרוגרות אף דהוי בעוקץ אחד, מכל מקום כיון דאזלינן בטר מחשבתו ובמחשבתו מחשב לג' עוקצין הוי חמיר טפי. ולפי זה יש לומר דהא דאמרין "פשיטא דשלש מייתנין" היינו משום דסבירא לן דאזלינן בטר מעשיו. וכמו שפסק הרמב"ם (פ"ב משגגות ה"טו). ולפי זה אתי שפיר הא דהרי"ף השמיט דין זה, דהא נפסק דאזלינן בטר מעשיו ואם כן פשיטא דשלש מייתנין].

דף סד ע"ב

(יד) [גמ', איבעית אימא משום כרמל. פירש רש"י בד"ה כרמל, שתהא התבואה רכה ונמללת ביד. ולכאורה צריך לבאר, דהיינו לרבנן דדרשי הכי לקמן (סו:), אבל לדבי רבי ישמעאל דדריש (שם) "כרמל" - "כר מלא", ולא אשכחן דבעינן שיהא רך, בעינן למימר דיסבור כהאיבעית אימא, דטעמא משום דאין מעבירין. עוד צריך ביאור בעיקר האי טעמא ד"אביב", דהא בלאו הכי היו קולין אותו באש קודם הקרבנות, ואם כן בשעת הקרבה לעולם אינו רך, ומאי מגרע במה שמתייבש בדרך. ואולי יש לומר, דמדכתיב "אביב קלוי" דרשינן שיהא אביב עד הקליה, ולא יתייבש קודם. (א.ג.) או שיש לומר שאיכות הקליה לגרעינים רכים ומלאים יותר מאשר אם נתייבשו בחמה, וממילא הסולת גם היא באיכות יותר גדולה].

(טו) תוס' ד"ה איבעית אימא, בסוה"ד, ומתריצין דלא שייך אין מעבירין על המצוות אלא כשיש שתי מצוות לפניו וכו', אבל לקבוע מקום אשפיכת שיריים לא קבעו וכו'. הקשה השיטה מקובצת (אות יא), דבסוגיין הוי נמי קביעות מקום בחדא מצוה, וקאמר דאין מעבירין. ותוס' במגילה (ו: ד"ה מסתבר הקשו מסוגיא דהתם, דקתני דקורין המגילה באדר הסמוך לשבט מדין אין מעבירין על המצוות, אף דליכא אלא מצוה אחת. והברכני יוסף (או"ח כה, ג) ביאר כוונת התוס', דגם בחדא מצוה אמרינן אין מעבירין, אלא דלא שייך לקבוע מקום לשיריים מדין אין מעבירין, וגבי עומר לא הוי קביעות מקום, משום דהשתא ביכר במקום זה ולשנה אחרת יבכר במקום אחר. וכעין דבריו כתב החק נתן. ובחידושי הגרי"ז ביאר, דלא שייך דינא דאין מעבירין, אלא בשתי מצות, או במה לקיים המצות כהך דהכא, אבל לענין מצות שפיכה, אי לאו קרא לקביעת מקום, דין השפיכה על המזבח, והיכן שיתן קיים המצוה, ומשום הכי בעינן קרא לקבוע מקום במזבח, ולא סגי בטעמא דאין מעבירין על המצוות. ועיין בדבריו שביאר גם באופן אחר.

(טז) גמ', בכל יום ויום וכו', ומעלין להן תמידין. כתב האור זרוע (הלכות פסחים אות רטז), דמוכח מהכא, דאין ביקור הקרבן מעכב בדיעבד, דהא העלו להם תמידין שאינן מבוקרין, והקריבום בו ביום. ודלא כשיטת תוס' בסוכה (מב.) ד"ה שאינו.

(יז) גמ', היה שם זקן אחד וכו'. פירש רש"י ד"ה והיה, דהיה מבפנים. וביאר התורת חיים (בבא קמא פב:), דהיה רומז לאותן שבחוץ בחכמה שלא יבינו אותו אחרים.

(יח) גמ', ונזדעזעה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה. ביאר היעב"ץ (בבא קמא פב:), דרצה לומר כולה, דמידתה ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה. וכן כתב רש"י בבבא קמא (יג, כה) ותוס' בבבא מציעא (כח.) ד"ה חמשה עשר, דכך היא שיעור מידתה.

דהותר לו להביא שמינה משום מצוה מן המובחר, וכיון דבשעת שחיטה לא ידע דהוי מובחר מן הראשון, [דהיינו שאינו שוחט אותה משום סיבת ההיתר שהוא למצוה מן המובחר] יש צד לחייבו. והרש"ש והחזון איש (מנחות מב, יח) חילקו דשאני הכא דנעשה מעשה איסור, אלא דיש כאן היתר מצד אחר, והיינו עבודה דדוחה שבת או פקוח נפש [בהוכחה מתינוק ודגים], ולהכי איכא למימר דכל שלא נתכוין לדבר מצוה אלא נתכוין למלאכתו, אין כאן דחיה. והחזון איש הוסיף, דאפשר דהיינו דווקא בשבת, שמצותו לשבות ממלאכת איסור, וכל שנתכוין למלאכת איסור הרי לא שבת, אבל בדבר שאיסורו איסור חפצא, כל שהחפץ היתר, אף שלא ידע ונתכוין לאיסור, פטור.

(ט) גמ', רבה אמר פטור. כתב החזון איש (מנחות מב, יח), דאף על גב דאם היה מתכוין לתינוק ולא לדגים, היתה צידת הדגים דבר שאינו מתכוין, ואם כן נמצא דאין הפיקוח נפש מכריח צידת הדגים, ואם כן הוה ליה להתחייב על צידת הדגים, מכל מקום במעשה האדם אין כאן אלא פריסת המצודה שמותרת מפני פקוח נפש, ומשום הכי אף דפשע במחשבתו, אין כאן מעשה איסור, ואין לחייבו על מחשבתו.

(י) גמ', עד כאן לא קא פטר רבה אלא כיון דשמע אמדינן דעתיה נמי אתינוק. ביאר השפת אמת, דנהי דדעתו היה על הדגים, דהא אפילו אי לא הוי שמע מהתינוק היה צד, מכל מקום עתה דידע, ודאי עלה ברצונו דאם תעלה מצודתו גם התינוק מה טוב.

(יא) גמ', שם. כתבו התוספת יום הכפורים (יומא פד:) והקרן אורה (שבת קטז:), דלהך לישנא, כולי עלמא סברי דדעתיה נמי אתינוק, ואפילו הכי מיחייב ליה רבא, דכיון דמכוין נמי אדגים, אזלינן בטר מחשבתו. אבל השפת אמת הקשה, הא כיון דנתכוין נמי לתינוק הוי "ריבוי בשיעורין" ואפילו אי אסור מן התורה, מכל מקום חטאת ליכא. [עיי' לקמן אות הבאה]. ולהכי ביאר, דרבא דמחייב סבר דאין דעתו אתינוק. והאבי עזרי (פ"א מיום טוב ה"י מהדו"ק) כתב, דלא הוי ריבוי בשיעורין, דהא אין צידה באדם. [אלא דמצד אחר יש לפטור, דכיון דמכוין למעשה המותר לא שייך לחייבו על מחשבתו. עיי' לעיל אות ח.] ובשער הציון (שכח ס"ק יז) הביא מחלוקת ראשונים, אי מותר לכיון לצוד הדגים, דהבה"ג (הלכות שבת פרק כג) והרוקח (סימן קט) כתבו דמותר, אבל המאירי (יומא פה:), כתב, דאסור, וכן משמע ברבינו ירוחם (נתיב יב).

(יב) גמ', הי מינייהו מייתנין שתים מייתנין דחזו ליה או דלמא שלש מייתנין דקא ממעטא קצירה. כתב הר"ן ביצה (ט: מדפי הרי"ף), דמוכח מהכא, דריבוי בשיעורין מיתסר מדאורייתא. דאי רק מדרבנן [כשיטת תוס' (הכא) ד"ה שתים והרשב"א בחולין (טו:)], מאי קא מיבעי ליה, הא פשיטא דשלש מייתנין דהוי ריבוי בשיעורין, ומיתסר רק מדרבנן, מה שאין כן ריבוי קצירה דמיתסר מדאורייתא. וכתב האבי עזרי (פ"א מיום טוב ה"י), דלהסוברים דהוי מדרבנן, צריך לומר, דהיינו מה שאמרה הגמ' "פשיטא דשלש מייתנין וכו'", ורצה לומר דהוי קושיא, דמה יש להסתפק כל עיקר. ולהכי השמיט הרי"ף דין זה. [ועיי' באות הבאה]. ולשיטת הרי"ן דאסור מדאורייתא, כתב הקרן אורה (שבת קלז:), דאין בו חטאת אלא איסור גרידא. אמנם האור שמח (בחידושו על שבת יח.) כתב, דחייב חטאת.

(יג) גמ', שם. לכאורה יש לומר, דספיקא דרבא היינו לשיטתו לעיל דאזלינן

דקתני שלישית חכמה רביעית אין למעלה הימנה, איירי בדיני ממונות, הא בדיני ממונות לא בעינן אלא שלשה ומה שייך רביעית. ועוד כתב, דאינו מובן המשך לשון התוס' ולא סגי וכו'. והרש"ש כתב דצריך להגיה, אי נמי התם לשאר דיני נפשות והכא לדיני נפשות דלא סגי וכו'.

ז) מתני', כל העיירות הסמוכות לשם מתכנסות לשם. כתב השפת אמת, דאפשר דהיינו כשמצאו תבואה במקום רחוק מירושלים, אבל כשקוצרין מן הקרוב לירושלים, הלא כל ישראל היו שם ברגל משום מצות עליה לרגל וקרבת פסח. ודוחק לומר דכיון דהעולים לרגל טעונים לינה, אסורין לצאת מן העיר אפילו לפי שעה ולחזור מיד. ובספר מזבח אבנים (ח"ב ה, ג) כתב, דאי נימא שאסורין לצאת מפני שטעונים לינה, הא דשלוחי בית דין יצאו, אפשר דכבר יצאו מערב יום טוב בשעה שעושים כריכות ונשאר שם, עיין שם. עוד כתב, דאפשר דהא דקתני כל העיירות וכו', קאי על הנשים והטמאים, וכל שכן שאלו שהיו בירושלים באו. ונאולי יש לומר דלא היה עומר כלל סמוך לירושלים. וקרוב לירושלים היינו עד מודיעין כדאיתא במתניתין דפסחים (צג:): לענין דרך רחוקה, ובחגיגה (כה:): לענין נאמנות קדר'.

ח) מתני', כדי שיהא נקצר בעסק גדול. בספר מזבח אבנים (ח"ב ה, ג) כתב, דאיכא נמי טעמא ד"ברוב עם הדרת מלך", כדמצינו לענין פרים הנשרפין ביום הכיפורים.

ט) מתני', אקצור והם אומרים לו קצור. כתב התוס' יו"ט (פ"י משנה ג), דבקצירה השיבו ואמרו קצור ולא הספיק להם לומר הין. נולא ביאר טעמו, ולכאורה היינו משום דקצירה היינו פעולה שעושה בשלחותם ולכן אומרים לו קצור, מה שאין כן שאר הדברים]. ובתפארת ישראל (שם אות כג) כתב, "דקצור" משמע מיד, מה שאין כן "הן" אין בו זריזות כל כך.

י) גמ', מריש ירחא דניסן וכו'. כתב המשנה למלך (פ"ז מכלי המקדש ה"ט), דברייתא זו פליגא אהא דאמרינן במסכת סופרים (פכ"א ה"א), דאין מספדין בחודש ניסן. והביאור הגר"א (או"ח תכט סק"ג) כתב, דהא דקתני במסכת סופרים הוי רק מנהג, אבל מדינא דגמ' מותר.

יא) גמ', ניטפל להם רבן יוחנן בן זכאי ואמר להם שוטים מנין לכם. כתב המהרש"א, דאף דסברי דשבת היינו שבת בראשית דלא האמינו בקבלתם וראיתם, מכל מקום אמר להם מנין לכם דשבת היינו שבת בראשית, דלמא היינו יום טוב דהוה רבן לעיל מינה, דהא מצינו יום טוב דאקרי שבתון כדכתיב גבי ראש השנה ויום הכיפורים.

יב) גמ', ואמר משה רבינו וכו', עמד ותקנה אחר שבת וכו'. פירשו תוס' ד"ה עמד, דרצה לומר, דהקדוש ברוך הוא הסכים על ידו. וצריך ביאור, דאם כן למא אמר דמשה רבינו אוהב ישראל וכו', ולא אמר כן על הקדוש ברוך הוא, ולכאורה יש לומר שהיה חלק מטיפשותו. ואולי יש לומר, דאיהו נמי לא סבר שהקדוש ברוך הוא יקבע המועד לפי טעם של עינוג בעלמא, אבל על משה רבינו שהוא ילוד אשה, היה נראה להחזיק זקן ששייך שירצה לקבוע על פי הנאת ישראל, ואחר שמשה רצה כך, הסכים לו הקדוש ברוך הוא. (א.ג.).

דף סה ע"ב

יג) תוס' ד"ה כתוב, וא"ת והלא אין סופרין אלא מ"ט. כתב השפת אמת, דתוס' הקשו דוקא כאן, דאיקר הקושיא היה אפשר לתרץ, דקידוש היום דחג השבועות הוי כמו ספירה, במה שאומרים "חג השבועות הוזה" בתפלה

(יט גמ', באותה שעה אמרו ארור שיגדל חזיר. הקשו תוס' בבבא קמא (פב:): ד"ה לא יגדל, דתיפוק ליה, דאסור לעשות סחורה בכל דברים טמאים. ותירצו בשם רבינו תם, דהאיסור לעשות סחורה בדברים טמאים, היינו דוקא בדבר העומד לאכילה, אבל אם מגדלם למשוח עורות בשומן או למוכרן לישראל שימשח בהן שרי. ותוס' בפסחים (כג:): ד"ה אמר תירצו עוד, דנפקא מינה למיקם עלה בארור. ובחידושי הרשב"א (בבא קמא שם) תירץ, דבחזירים אפילו אם נודמנו לו או נפלו לו בירושה, אסור לגדלם, אלא מוכרם על יד על יד.

כ) תוס' ד"ה ארור, בתוה"ד, ותירץ ה"ר יעקב ברבי שמעון דמעיקרא גזרו ולא קיבלו וכו', ועוד יש לומר דמעיקרא קאי בארור וכו'. והתוס' בבא קמא (פב:): ד"ה ואסור הוסיפו, דהא דתנן התם דאסור לגדל, היתה גזירה דפולמוס של טיטוס. וביאר המהרש"א (שם), דהוקשה להם דבמתניתין דהתם משמע דגזרו וקבלו, וכן מבואר דהעובר נקרא עבריין, ולהכי כתבו דצריך לומר, דגזרו התם אף על גידול חזירים. והוסיף, דבסוטה לא נזכרה גזירה זו, משום שכבר נזכר גזירה שלא ילמד בנו יוגית, אם כן הוא הדין דגזרו גזירה דלא יגדל, דהא טעמא אית בהו.

דף סה ע"א

א) גמ', כולו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון. לכאורה צריך ביאור מאי קושיא, וכי משום שהסנהדרין צריכין לדעת שבעים לשון אינה מעלה. ולכאורה לפי שיטת רש"י לעיל (סד:): ד"ה מרדכי, דהיינו מרדכי מימי אחשוורוש אתי שפיר, דאם כן איהו גופיה הוי מסנהדרין ובודאי דידע שבעים לשון].

ב) גמ', אין מושיבים בסנהדרין אלא וכו', בעלי זקנה. כתב בחדושי רבינו יונה (בסנהדרין יז), דלאו זקנים ממש קאמר, דהא קתני (שם לו:): שאין מושיבין זקן בסנהדרין. אלא אתא לאפוקי בחורים, כיון דעדיין לא ידעו בצער גידול בנים.

ג) גמ', בעלי כשפים. פירש רש"י ד"ה בעלי כשפים, שאם יהא הנידון מכשף והאור לא יטול בו, יעשו הן מכשפות וימיתוהו בכל מיתה שיוכלו. והשיטה מקובצת (אות י) הוסיף, דהיינו דאמרינן בסנהדרין (מה:), שאם אי אתה יכול להמיתו במיתה הכתובה בו, ממיתו בכל מיתה שהיא. אמנם שיטת תוס' במכות (ב). ד"ה כל בשם ר' יוסף, דרך בנסקלין ורוצח ועיר הנדחת, אפשר להורגם בכל מיתה שהיא, אבל בשאר חייבי מיתות אפשר להורגם רק בד' מיתות בית דין. ועיין באות הבאה.

ד) רש"י ד"ה בעלי כשפים, שאם יהא וכו' יעשו הן מכשפות וימיתוהו בכל מיתה שיוכלו. רש"י בסנהדרין (יז). ד"ה ובעלי כשפים פירש, דצריכין להיות בעלי כשפים כדי להמית מכשפים. וכתב שם היעב"ץ, דאין כוונת רש"י להמיתם על ידי כשפים, דהעושה כשפים בר מיתה הוא, אלא דצריכין לידע איך לבטל הכישוף ויוכלו להרגו.

ה) גמ', שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן. פירש רש"י ד"ה התורגמן, שלא יחליף טענותיו ויחייבוהו. ובסנהדרין (יז). ד"ה מפי פירש, דמפי התורגמן הוה ליה עד מפי עד.

ו) תוס' ד"ה ויודעים, בתוה"ד, אי נמי התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות וכו'. הקשה הלחם משנה (פ"א מסנהדרין ה"ה), איך אפשר לומר כן, דהא

של), דצווי הספירה הכתוב בזב וזבה, אינו אלא השגחה בימים.

דף סו ע"א

(א) **גמ'**, מיום הביאכם תספרו יכול יקצור ויביא ואימתי שירצה יספור וכו'. פירש רש"י ד"ה מיום הביאכם, דמיום הביאכם הוכשרה ספירה אם בו ביום אם למחר. וכתב הקרן אורה, דלכאורה לפי זה, הא דאמרינן להלן "ואימתי שירצה יביא" נמי הכי מפרש, דאם ירצה יביא למחר וכדמשמע נמי מתוס' ד"ה ואימתי. והקשה הא כתיב "ממחרת השבת יניפנו הכהן", ועוד, איך אמרינן דאימתי שירצה יספור הא התורה אמרה "תספרו חמשים יום". ועיין בדבריו. ובאות הבאה.

(ב) **גמ'**, שם. עיין באות הקודמת, והשפת אמת כתב, דלולי פירוש רש"י, נראה דדברי הברייתא לא אולי לבאר הקרא ד"מיום הביאכם", אלא אילו לא כתיב "מיום הביאכם" (וכך שכיח בתורת כהנים כשבא לבאר מדוע נצרך לכל הפסוקים). והתנא מסדר הברייתא אהאי קרא כיון ד"מהחל חרמש" אינו בס' ויקרא. ועיקר כוונת הברייתא, דספירה מוכרחת להיות משעת קצירה, כדאיתא בקרא ד"החל חרמש". אבל אכתי לא הוי ידעינן אימת זמן ההבאה, לכך כתיב "מיום הביאכם". ואכתי בעינן לקרא ד"מהחל חרמש" למילף דקצירת העומר בט"ז ולא קודם יום טוב. ובסוף דבריו כתב דנראה שכן פירש הר"ש משאנץ (על התורת כהנים) עיין שם. אמנם כתב, דלהאי פירושא יקשה מה דמסיים "יכול כו' ואימת שירצה יביא" הא כתיב "ממחרת השבת יניפנו". והוסיף בהגהה על השפת אמת, דלפירושו רש"י, הכא נמי יש לבאר דממחרת השבת ואילך הוכשר להנפת העומר.

(ג) **גמ'**, אי מדרבי יוחנן בן זכאי דלמא כדאביי וכו'. כתב השפת אמת, דודאי רבי יוחנן בן זכאי מודה לרשא דאביי, ואפילו הכי מוכיח, דמדמצוה למימני שבועי, מוכח דלא כבייתוסים, דלדידהו כיון דלעולם מתחילין ביום א', מה תועלת לומר שהם ב' שבתות או ג' הא ודאי דז' ימים הוי שבוע, אלא ודאי דהתורה עשתה כאן מימי הספירה ז' שבתות, אף דמתחילין ביום ב' או ג'. ואפילו הכי אמר רבא דאינה ראייה מוכרחת. [ולכאורה יש לומר, דאף רבן יוחנן בן זכאי לא אמר כן אלא לדחותם אבל באמת סמך על הקבלה].

(ד) **גמ'**, ר' יוסי נמי חזי ליה פירכא. כתב השיטה מקובצת (אות טז), דהיינו האי פירכא דילמא ביום טוב אחרון קאי. והחשק שלמה כתב, דאפשר דהפירכא היא, דלא בא הכתוב לסתום אלא לפרש, ואם הכוונה לשאר שבתות השנה, הא אינך יודע איזו שבת, ועל כרחך כוונת התורה לשבת שבתוך הפסח. והשפת אמת כתב, דאפשר דהפירכא, דכיון דכתיב וקצרתם את קצירה, אם כן החיוב הוא בתחילת הקציר, דהיינו בפסח שהוא זמן קצירת שעורים.

(ה) **גמ'**, אמר אביי מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי. כתב הרמב"ם (ספר המצוות מצוה קסא), דתרווייהו חדא מצוה היא, ולהכי מונין השבועות בכל לילה, דאילו הוי מצות ספירת השבועות, מצוה בפני עצמה, לא היו מונין אותן אלא בתשלום כל שבוע. ולהכי נמי ליכא אלא חדא ברכה. אבל רבינו ירוחם (נתיב ה' ח"ב) כתב, דתרי מצוות ניהו, ובזמן המקדש היו מברכין תרי ברכות. והא דעתה אין מברכין אלא ברכה אחת, כיון דספירת הימים לא נאמרה אצל הבאת העומר ועל כן הויא מדאורייתא אף בזמן הזה, אבל ספירת השבועות נאמרה אצל הבאת העומר, ובזמן הזה אינו אלא

וקידוש. והוא מאי דילפינן מקרא ד"חמשים יום", אלא דאם כן מה ראייה מייתי רבן יוחנן בן זכאי, הא צריך קרא, אלא ודאי דמצות ספירה הוא רק מ"ט יום, והקשו התוספות שפיר.

(יד) **בא"ד**, אי נמי י"ל חמשים יום תספרו אוהקרבתם וכו'. הקשו השפת אמת ובהגהות רא"מ הורוויץ, דאם חמשים יום לא קאי אספירה מאי השיב רבן יוחנן בן זכאי. וכתב השפת אמת דמכל מקום פשטא דקרא משמע גם על הספירה, למילף דפעמים אינם שבועות שלמים אלא מ"ט יום.

(טו) **בא"ד**, שם. הרא"ש (בפסחים פ"י סימן מ) כתב, דאין צריכין לדחוקות הללו. אלא דכיון דכתיב בהדיא שבעה שבועות תספר לך אין לספור יותר משבעה שבועות, והא דכתיב תספרו חמשים יום, כן דרך המקרא דכשמגיע המנין לסכום עשירית פחות אחת, מונה אותו בחשבון עשירית ואינו משגיח בחסרון האחד, עיין שם.

(טז) **תוס' ד"ה מה חדש**, בתוה"ד, אבל יש להביא ראייה מזהא דאמרינן עולת חודש וכו'. הקשה בהגהות היעב"ץ, הא התם לא אמרו לצדוקים, אבל הכא דלצדוקים השיבו, מה תשובה היא הא מכחשי בתורה שבעל פה. וכתב, דהכא נמי כל הני תנאי לא בהדי צדוקים משתעי.

(יז) **גמ'**, אף כאן רגל ותחילת רגל. ביארו התוס' ד"ה מה להלן, דלדבריהם זימנין דהוי אחר הרגל, כגון דחל יום טוב באחד בשבת. וכן הא דאמר "ותחילת הרגל" פירש רש"י ד"ה אף יום, דלדבריהם זימנין דהוי בסוף הרגל, כגון שחל פסח בשני בשבת. וכתב הרש"ש, דהא דלא סגי למימר מה להלן רגל אף כאן רגל וכדפירשו התוס', משום דאכתי יכולין לומר דאם חל פסח באחד בשבת שיהא יום הנפ בו ביום כיון שהוא בתוך הפסח, [אף דבאמת לא סבירא להו כן], ולהכי הוסיפו אף הא דבעינן תחילת הרגל.

(יח) **גמ'**, וספרתם לכם שתהא ספירה לכל אחד ואחד. פירש רש"י ד"ה לכל אחד, שכל אחד חייב לספור. והקשה בחידושי הרשב"א, היכי משמע לכל אחד, אדרבא ו"ספרתם לכם" לשון רבים משמע דלרבים מזהיר הכתוב, דהיינו לציבור או לבית דין, ולא לכל יחיד. וכתב, דהראיה מייתורא ד"לכם", או מהא דגבי יובל כתיב "וספרת לך" לשון יחיד, והכא כתיב "וספרתם לכם" מכלל דלכם דהיינו כל חד וחד קאמר.

(יט) **תוס' ד"ה וספרתם**, בסוה"ד, וגבי זבה דכתיב וספרה לא שייך בה ברכה כיון שסותרת דאי חזיא אפילו בשביעי סתרה. כתב הש"ל"ה (שער האותיות אות ק), דמוכח מדבריהם, דזבה בימי ספירת שבעה נקיים צריכה למנות כל יום, אלא דאסור לה לברך שמא תסתור והוי ברכה לבטלה. וכן ביאר בדברי התוס' כתובות (עב). ד"ה וספרה דכתבו, דמשום הכי אין לה למנות, היינו בברכה או דצריך לומר אין לה לברך. וכן מבואר בדעת זקנים (במדבר כה, ח). וכן כתב האגודה (הכא סימן לב), דאינה מברכת דילמא תסתור ספירתה, אבל מכל מקום צריכה לספור בפה. אבל בשו"ת הרדב"ז (ח"ד, כז) כתב, דאיכא למימר דמהאי טעמא גופיה, אינה צריכה להוציא המספר בשפתיה. וכן כתב בחידושי אנשי שם (על המרדכי שבועות אות ד) בשם המהר"ם בשם הראב"י"ה, עיין שם. והנודע ביהודה (תנינא יור"ד סימן קכג) כתב, דכוונת תוס', דכזבה כיון דאם תראה תסתור ואין הזמן עובר ממילא, אלא שצריכה להשגיח על כך, אין כוונת התורה על "עצם הספירה", אלא על השגחה שיהיו נקיים. מה שאין כן בעומר ויובל דתמיד הזמן נמשך כסדר, לא בעי קרא למכתב וספרת אלא למצות ספירה. וכן כתב בספר החינוך (מצוה

(ג) מתני', וחכ"א בקנים ובקולחות חובטין אותו כדי שלא יתמעך. כתב רש"י ד"ה וחכמים, דחבטין בקנים וקולחות, כיון דחובטין אותו בתחילה בעודה רכה ובעינין שלא יתמעך, וכתב הקרן אורה, דאם כן לרבי מאיר חובטין אותו במקל, כיון דלא יתמעך דהא כבר נתייבש. וכן כתב בחידושי הגרי"ז וביאר, דלרבנן אם יתמעך הוה חסרון "אביב" דאמרין בגמ' דבעינן לקלות "אביב" ולא "גרש", ואם יתמעך חסר "אביב" דאינם שלמים, אבל לרבי מאיר שהיה קלוי קודם דישה, מה איכפת לן שיתמעך קצת. אמנם הביא שרבינו גרשום, ביאר שהטעם שחובטין בקולחות כדי שיהא נוח להשיר קליפתו, וטעמו שייך נמי לרבי מאיר [אם לא דנימא דכיון דנעשה קלוי שוב לא יתמעך כיון שנתחזק על ידי האש].

(ד) [רש"י ד"ה זה אביב, כלומר ראשית קציר. צריך ביאור, איך משמע מאביב ראשית קציר, ולקמן (עא). ד"ה דלמא פירש רש"י, דאביב היינו מבושל כל צרכו. ועוד, דראשית קציר נפקא מדכתיב (ויקרא כג, י) "ראשית קצירכם". (א.ג.). אמנם מצינו שרש"י פירש כן בפירוש התורה שמות (פכ"ג טו) שכתב, חדש האביב שהתבואה מתמלאת בו באביב. אביב לשון אב בכור וראשון לבשל פירות. וכן פירש באבן עזרא (שמות פי"ג ד') וזהו האביב שעורה. ופירוש "אביב" כמו בכור, כי הוא מגזרת "אב" שהוא כמו ראשון לאשר הוליד. והרשב"ם (שם) פירש, האביב, ביכור ובישול תבואה, כמו עודנו באבן לא יקטף. אמנם בויקרא (פ"ב יד) פירש רש"י מנחת בכורים, במנחת העומר וכו' שהיא באה אביב בשעת בישול התבואה. ולכאורה יש לבאר שאביב הוא ביכור התבואה אבל אבל באופן שנתבשל כל צרכו].

דף סו ע"ב

(טו) רש"י ד"ה ונתחטא, נטייל כמו (תענית יט.) בן המתחטא לפני אביו. אמנם רש"י בבכורות (נז:) ד"ה והכתיב פירש, דמתחטא דהתם לשון ירידה. וכן פירש נתחטא דלהלן. ורש"י בתענית (כג.) ד"ה מתחטא כתב, לשון חטא. (טז) תוס' ד"ה אומר, ה"מ למיפרך היכי אתי משאינו מעושר הא בעינן ממשקה ישראל וכו'. הקרן אורה תירץ, דמה שחייב רבי עקיבא מירווח הקדש היינו דוקא לאחר שפדאו, אבל ברשות הקדש פטור, ולהכי העומר הוי ממשקה ישראל. והטהרת הקודש, רצה לתרץ, דהכא הא מכניסו לעזרה במוץ שלה, ובכהאי גוונא ליכא ראיית פני הבית כדלקמן (סז:), ואינו חייב במעשר. ודחה, דהא קתני במתניתין דרבי עקיבא מחייב במעשרות. והשפת אמת כתב, דיש לומר, דכיון דבלאו הכי אסור להדיוט משום חדש והתירן הכתוב להקרבה, אם כן אפילו יש עליו גם איסור אחר, ליתא לדינא דממשקה ישראל.

(יז) גמ', שלא ניתנו מעות אלא לצורך להן. הקשה העולת שלמה, דלמאן דאמר אין ברירה, כיון דבשעת הקניה לא ידע איזה עשרון מהג' סאין יהא לעומר, לא נתקדש. ותירץ דתוס' בסוטה (יח.) ד"ה חזר הוכיחו, דרבי עקיבא סבירא ליה דיש ברירה. ועיין אות הבאה. [ולכאורה יש לומר בפשיטות, דכוונת הגמ', דקונים במעות רק מה שיצטרכו לבסוף, ועליו יחול הקנין באותה שעה, דהא לא בעי שיחול בשעת נתינת הכסף, דהרי סגי שיהיה ביד המקנה כפיקדון ויוחלט בשעת הצורך, ולא תלי בברירה].

(יח) תוס' ד"ה שלא נתנו, והא דקתני והשאר נפדה וכו'. השפת אמת תירץ, דכיון דקיימא לן דבדאורייתא אין ברירה, להכי לקולא לא סמכינן על זה,

זכר למקדש ולא מברכינן אזכר למקדש, מידי דהוי אכריכה בליל פסח ואערבה דשביעי של סוכות.

(י) גמ', אממור מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש הוא. שיטת הר"ן (פסחים כח. מדפי הרי"ף) וכן מבואר בתוס' ד"ה זכר, דכולי עלמא סבירא להו כן, דבזמן הזה הוי מדרבנן. אבל בשיטת הרמב"ם (פ"ז מתמידין ומוספין הכ"ד) כתב הר"ן, דרבנן דבי רב אשי פליגי אממיר וסבירא להו דהוי מן התורה.

(ז) גמ' שם. כתב בחידושי הגרי"ז דנראה שהתקנה לא היתה שתהיה מצוות ספירה בזמן הזה כמו שהיה החיוב מדאורייתא בזמן המקדש, דאם כן יומי ושבועי נמי בעי למימני, דהא מנינא דשבועי נמי בעי זכר, אלא שנתקנה תקנה דרבנן מיוחדת זכר למקדש, והלכך תקנו למימני יומי ולא שבועי. [ולכאורה נראה דהווי כמו כל התקנות שנתקנו זכר למקדש, ולא זכר לעצם מצוות הספירה וכמשמעות דברי הב"ח (אורח חיים תע"ה ז') לענין כורך].

(ח) תוס' ד"ה זכר למקדש, בתוה"ד, ועוד אומר דאפילו ביום סמוך לחשיכה עדיף משום תמימות ואין נראה. בצאן קדשים מבואר, דכוונתם מיד אחר שקיעת החמה ועל זה כתבו דאין נראה, וביאר הצאן קדשים, דאין נראה דיכניס עצמו בספק לכתחילה. [ולכאורה צריך עיון, דמהא שכתבו התוס' באופן הראשון ב"ספק חשיכה" דהיינו לאחר השקיעה, לכאורה מוכח דמה שכתבו הכא "אפילו ביום וכו'" כוונתם אפילו קודם השקיעה, ואפילו הכי יכול לספור כיון דהוי אחר פלג המנחה].

(ט) בא"ד, והיכא דשכח לספור בלילה פסק בה"ג שסופר ביום. תוס' במגילה (כ:): ד"ה כל הלילה כתבו בשמו, דיספור בלא ברכה. אבל הר"ן (שם ז. מדפי הרי"ף) כתב בדעת הבה"ג, דיספור בברכה. וכתב הרש"ש (שם) דכן משמעות תוס' דידן.

(י) בא"ד, וכן היה נראה מתוך סתם מתניתין בסוף פירקין דתנן מצותו בלילה לקצור ואם נקצר ביום כשר. הקשו הקרן אורה ובחידושי הגרי"ז, מה הראיה מקצירה, הא צריך לקצור ביום בשביל להביא קרבן, אף דביטל מצוות הקצירה בלילה. וכבר עמדו בזה הריטב"א (במגילה כא.) והשבלי הלקט (הלכות ספירת העומר). ובראבי"ה (סימן תקכו) ואור זרוע (הלכות חדר סימן שכט) כתבו, דהא דאם שכח לספור בלילה סופר ביום, הוי כדין תשלומין דתפילה.

(יא) בסוה"ד, עוד פסק בהלכות גדולות שאם הפסיק יום אחד ולא ספר שוב אינו סופר משום דבעיא תמימות ותמימה גדולה הוא ולא יתכן. וכן כתב הרא"ש (פסחים פ"י סימן מא), דאין נראה לר"י, דכל לילה ולילה מצוה בפני עצמה היא. וכתב הביאור הלכה (סימן תפט סעיף ח' ד"ה סופר) בשם הפוסקים, דסבירא להו דהא דבעינן תמימות היינו אכל יומא שיתחיל לספור מבערב, אבל לא לענין שכל הימים יעכבו זה את זה. ובשם הרי"ן גיאות בשם רב האי גאון כתב, דמקיים תמימות בשבועי, עיין עוד שם. ובחידושי הגרי"ז כתב בדעת הבה"ג, דאף דילפינן מתמימות דהכל מצוה אחת היא, מכל מקום מברכינן בכל יום.

(יב) מתני', הביאוהו לעזרה וכו'. בחידושי הגרי"ז הקשה, מדוע בעינן לעשות זאת דוקא בעזרה. והקרית ספר (פ"ז מתמידין ומוספין) כתב, דילפינן לה מדכתיב "והבאתם את עומר ראשית קצירכם" דמשמע דלאחר קצירה יביאוהו לעזרה.

ומטעמא דרש”י ד”ה ואין, דאין לו היתר בלא פדיון.

(ב) גמ’, אבל רבי מאיר ורבי יהודה גמרי ראשית ראשית מהתם. הקשה השפת אמת, אם כן למה לי עריסותיכם למעט הקדש, נמעט לה מהאי גזירה שוה. וכתב, דלפי מה שכתבו תוס’ בקדושין (ג). ד”ה והאשה, דמיעוט קנינים לא גמרינן בגזירה שוה, אתי שפיר. אמנם נסתפק אי דברי התוס’ שם הוי כללא בכל מקום, דהא מצינו כמה פעמים גזירה שוה למעט.

(ג) גמ’, שם. כתב בחידושי הגרי”ז, דמדילפי מהדדי משמע דדין גלגול ודין מירוח עובד כוכבים תרווייהו דין אחד הם, והקשה לשיטות [שהבאו בדף סו: אות יח] דבמירוח הפטור הוא משום מעשה המירוח של הגוי, הא בגלגול הפטור הוא משעת חובת חלה, ואם כן לא דמו להדדי.

(ד) תוס’ ד”ה חר, בתוה”ד, ומיהו קצת קשה דהתם מסיק משום דכתיב תרי זימני עריסותיכם. תוס’ בסוכה (לה:): ד”ה דכתיב כתבו, דהתם הוי דיחוי בעלמא.

(ה) בא”ד, וכן בפרק שני בבכורות לגבי אונאה בעי תרי עמיתך וכו’. בשיטה מקובצת (החדש) כתב בשם תוס’ חיצוניות, דגבי אונאה צריך תרי קראי, משום דאונאה הוי כמו גזל. [וכן הוכיח מבבא מציעא (סא). ועיין גם טור (ח”מ רכ, א), דבאונאה איכא לאו דגזל. וכן כתב הפני יהושע (בבא מציעא נו.), דבאונאה איכא חיוב השבה מוהשיב את הגזילה] ומשום הכי הוה אמינא דרק בעכו”ם דאין בו איסור גזילה אין לו אונאה מה שאין כן הקדש, ולהכי איצטריך תרי קראי. וכן תירץ תוס’ הרשב”א בפסחים (ה). ותוס’ שאנץ בבכורות (יג.).

(ו) בא”ד, ובפ”ק דפסחים ממעטינן מחד לך של אחרים ושל גבוה. השאגת אריה (סימן פג) תירץ, דגבי כל יראה אין הפטור משום דהוי של עכו”ם או הקדש, דגם בשל ישראל חבירו אינו עובר, ועיקר הפטור הוא משום דאינו שלו. אמנם דעת הגר”א (או”ח תמג, יא), דגם בחמץ של חבירו עובר בבל יראה. וכן הוכיח מרש”י פסחים (ה): ד”ה לפי שנאמר, דהוי מיעוט רק בחמץ של נכרי.

(ז) תוס’ ד”ה עובד כוכבים, בתוה”ד, אלא ודאי בפטר חמור גופיה מיירי וכו’. כתב השיטה מקובצת (אות יט) בשם תוס’ חיצוניות, דאף דלהאי פירושא קצת קשה לישנא דהפריש. מכל מקום יש לומר, דהפריש היינו שנתנו לכהן, והכהן חייב לפדות. והקרח אורה כתב, דלשון ”הפרישה” לאו דוקא, אלא קמשמע לן דאפילו רצה להחמיר על עצמו לנהוג קדושה בפטר חמור, מודיעין לו שהוא פטור.

(ח) רש”י ד”ה גזירה, בתוה”ד, ואי שרית ללוקח מן העובד כוכבים שלא יעשר דמירוח עובד כוכבים פוטר אתי למימר נמי לוקח מחמור ישראל פוטר. בתשובות רבי בצלאל אשכנזי (סימן א’) ביאר דברי רש”י, דחמרים אלו לוקחין מעכו”ם וישראל, ואי שרית ללוקח מן העכו”ם שלא יעשר דמירוחו פוטר, אתו למימר דלוקח מחמור ישראל נמי פטור דסתמו לוקח מן העכו”ם. ובאמת לוקח הוא נמי מישראל. והטהרת הקודש הקשה להאי פירושא, דאם כן הא דמקשינן ”אי הכי אפילו חלה נמי”, היינו נמי מהאי טעמא, ואם כן מאי משני ד”אפשר דאפי לה פחות מחמשת רבעים קמח ועוד”, הא לא חיישינן להערמה אלא שיטעה. ורבינו גרשום פירש, דיאמר דובן מעובד כוכבים ולא שיטעה. ובתשובות רבי בצלאל אשכנזי (סימן א) הקשה לפירושו, דלא מצינו כעין גזירה זו, דאטו ברשעי עסקינן.

וצריך פדיון. ונלכאורה צריך ביאור, דאי אין ברירה, אם כן לא נתקדש העומר, אלא בהכרח צריך לומר כמו שכתבנו באות הקודמת, דליכא הכא חסרון ברירה. (ש.א.).

(יט) גמ’, מירוח העובד כוכבים וכו’. שיטת חידושי הרמב”ן (קדושין מא:), הרשב”א והריטב”א (שם), דישראל הממרח פירות נכרי, מחשבא מירוח ישראל לחייבם בתרומות ומעשרות, דאזלינן בתר הממרח ולא בתר בעל הפירות. והמאירי (שם לו.) כתב, דהוא הדין אם מירח הגוי פירות ישראל הוי מירוח עכו”ם. וכן מבואר בשיטה מקובצת (לקמן סו. אות א’). אמנם ברש”י בגיטין (מוז). ד”ה דיגונך מבואר, דלא הוי מירוח עכו”ם, אלא אם כן הוי ברשות הנכרי. וכן נראה מרש”י לקמן (סו). ד”ה גזירה [נומשעות דבריו דבעי תרווייהו ליפטור]. ומיושב קושיית השיטה מקובצת שם (אות טו). וכן משמע ברבינו גרשום הכא. וכתב השיטה מקובצת (לקמן סו. אות א), דלגבי חלה, כדי להפטר ודאי בעי שהגוי יהיה הבעלים, ד”עריסותיכם” כתיב ולהכי תלי בבעלות העיסה, מה שאין כן לגבי מירוח ליפטור ממעשר, כתיב ”דיגונך” ולא דיגון עובד כוכבים. וכן מבואר באור זרוע (הלכות חלה סימן רלה).

(כ) רש”י ד”ה ומשל, בתוה”ד, דקסבר אין קניין לעובד כוכבים וכו’. תוס’ ד”ה מירוח הוכיחו מעבודה זרה (כא.). דרבי מאיר סבר יש קנין, מדאמרינן דאין משכירין לעכו”ם בתים ואין צריך לומר שדות דמפקע להו נמי ממעשר, והשיטה מקובצת (אות כא) בשם השר מקוצי דחה ראייתם, דמצינו למימר דהכי קאמר, דמפקע להו ממעשר משום דאף דהעובד כוכבים חייב, לא ישמע לנו להפריש תרומה. וכן כתבו התוס’ בעבודה זרה (שם) ד”ה הא בשם יש מפרשים לדחות ראייתם, דמכל מקום חשובה הפקעה מה שהיא עתה ביד עכו”ם, לפי שאין מקיימים באותה שדה מצוה התלויה בה. ונלכאורה צריך ביאור, דאף אי אין קנין לעכו”ם מכל מקום איהו גופיה יכול לאכול טבלים. (ש.א.).

(כא) גמ’, רבי יוסי ור”ש אומרים וכו’, ומשל עובדי כוכבים על של כותיים וכו’. מבואר הכא דמדרבנן חייב במעשרות, דאי לאו הכי למה תורמין על של עובדי כוכבים. ועיין עוד מה שכתבנו לקמן (סו). אות ט.

(כב) תוס’ ד”ה מירוח, תימה דלמא ביש קנין ואין קנין פליגי. כתבו השפת אמת וחידושי הגרי”ז, דלסוברים דהיכא דגדלה התבואה ברשות עכו”ם פטור ממעשרות אפילו מדרבנן, (הובא לקמן סו. אות יב) אתי שפיר, דהכא מדרבנן חייב במעשרות כמבואר באות הקודמת.

(כג) תוס’ ד”ה רבי יוסי, בתוה”ד, והא דמשמע בפ”ק בחולין וכו’. תוס’ בגיטין (כה.). ד”ה הלוקח תירצו, דאף דגירי אריות הן, מכל מקום כיון דפורשין מעבודה זרה יותר משאר גוים, לא גזרו על יינם.

(כד) בא”ד, ואפילו למאן דבעי למימר מעיקרא בן יום אחד חשיבי שתי גזירות וכו’. ביאר העולת שלמה, דהיינו דאיכא מאן דאמר בעבודה זרה (לו:), דתינוק בן יום אחד מטמא בזיבה והוא הדין תינוקת, אפילו הכי חשיב שתי גזירות.

דף סז ע”א

(א) גמ’, חר עריסותיכם כדי עיסתכם וחר עריסותיכם ולא עיסת עובדי כוכבים. גירסא זו הובא בתוס’ ד”ה חר בסוה”ד, והקשה השפת אמת, איך ממעטינן מחד קרא הקדש ועכו”ם, הא גבי מירוח ממעטינן הקדש טפי,

אבל אותה תבואה שאי אפשר שתקבע למעשר, ליכא גזל כהן. (טז) בא"ד, אבל היכא שהכניסה במוץ שלה ומירחה בבית שוב אינו יכול לבוא לידי חיוב. כתב הרש"ש (יומא י:), דמבואר מדבריהם דאפילו אם הוציאה אחר כך וחזר והכניסה שוב לבית, לא חשיב ראיית פני הבית. ודלא כהפני יהושע (ביצה יד). ומנחת חינוך (שצה, ב) דכתבו, דאם לאחר מירוח הכניס לבית אחר, נקבע למעשרות.

(יז) בא"ד, וקשה דבפ"ק דביצה תניא הכניס שבלין וכו'. השיטה מקובצת (אות ב') תירץ, בשם תוס' אחרות, דהתם מודה רבינו אפרים משם דאפשר דאתי לידי חיוב כיון שהיא עדיין במוץ שלה, בגוונא שיוציאה לשדה עם המוץ ומרחנה שם ויחזור ויראה פני הבית, מה שאין כן הא דמירחה בבית, שוב לא אתי לידי חיוב. וכן מבואר בתוס' רבינו פרץ (פסחים ט.). אמנם בחידושי הרמב"ן (בבא מציעא פח: ועבודה זרה מא:), הביא בשם הרשב"ם, דאפילו בכהאי גוונא התבואה פטורה. [וכן נקט השאגת אריה (סימן צז)]. וכתב עליו הרמב"ן דאין דבריו מחוורים.

(יח) תוס' ד"ה כדי (בתרא), בתוה"ד, ולא כמו שפירש בקונטרס דווקא טבל טמא אבל טבל טהור מדליקין. לפנינו איתא ברש"י בשבת (כו.) ד"ה אין מדליקין, דכל שכן בטהור. וכן מובא בתוס' (שם) ד"ה אין ובתוס' ביבמות (סו:.) ד"ה לא. ועיין גם שאגת אריה החדשות (סימן יב) ומנחת חינוך (רפד, ב).

(יט) גמ', אי נמי דעייל לה דרך גגות ודרך קרפיפות. כתב האפיקי ים (ח"ב, כח), דלשיטת רבינו אפרים בתוס' ד"ה כדי (קמא), דהוכיח דדינא דר' אושעיא מהני אפילו לאכילת קבע, משום דאינו יכול לבוא לידי חיוב, מהא דאי לאו הכי לא שייך למיפרך דאפשר דעביד לה כר' אושעיא, אותה הוכחה תהיה גם במכניס דרך גגות וקרפיפות, דאי לאו הכי היאך אמרינן אפשר דמעיייל לה דרך גגות וקרפיפות. ואף דבסברא היה אפשר לחלק, דהתם דראו פני הבית בעודם אינם ממורחים, לא חל החיוב בשעה שהיה צריך לחול, וממילא לא חל אף אחר כך, מה שאין כן הכא לא מקרי ראיית פני הבית כלל כמבואר בבבא מציעא (פח:), והוי כעודן בשדה ולא הוכנסו לבית כלל.

(כ) מתני', נתן עליו שמנו ולבונתו. כתבו רש"י ד"ה בא לו ותוס' ד"ה יצק, דנותן תחילה שמן ולבונה ולאחר מכן את הסולת. וכתבו התוספות חדשים, דנראה דטעות סופר הוא, דאם כן יתערב הלבונה בסולת ויפסול הקמיצה. והא דתנן במתניתין "שמנו ולבונתו" לא דק בסדר. [דהיינו דהיינו דאתי למימר מה יש במנחה ולא סדר עשייתה] וכן כתב הקרן אורה, וכן הביא מלשון הרמב"ם (פ"ז מתמידין ומוספין הי"ב) שכתב, ולוקחין זה העשרון של סולת השעורים וכוללין אותו בלוג שמן בששה עשר בניסן ונותנין עליו קומץ לבונה כשאר המנחות.

(כא) מתני', שם. כתב הרמב"ם בפירושו המשניות (פ"י מ"ד), דאין זה אלא ביום, בששה עשר בניסן. וכתב בחידושי הגרי"ז, דלכאורה רצה לומר דאי יעשה קודם לכן יפסל בלינה, ולא משום דבעי מעשה היציקה ביום ט"ז דוקא, דהא דוקא ההקרה בעינן ביום ט"ז, אבל למעשה לא בעינן ביום דוקא. אמנם כתב, דמלשון הרמב"ם משמע, דהוי מדין יום ט"ז, וצריך עיון.

(כב) תוס' ד"ה יצק ובלל, תימה דלא תני מלח וכו'. תירץ התוס' יו"ט, דהכא קאי בדיני המנחות דוקא, ומלח אינו דין דוקא במנחות, אלא בכל הקרבנות.

(ט) תוס' ד"ה גזירה, בתוה"ד, ואית לרב פפא ולרבינא דלא משמע להו דמיחייב מדרבנן וכו'. הקשה הקרן אורה, היכי מצי למימר דפטור אפילו מדרבנן, הא קתני בדברי רבי יוסי ורבי שמעון דתורמין משל עובדי כוכבים וכו'. וכתב השפת אמת (לעיל סו:), דצריכין לפרש, דתורמין משל עכו"ם תבואה שנמצאת אצלו וספק שמא באה לידו מיד ישראל. והוסיף דמכל מקום תורמין ממנה על של כותים, אף דיש לומר דהא מהם חייבת וחדא פטורה, מכל מקום אפשר דהוי ספק ספיקא.

(י) בא"ד, ואין לומר דה"מ כשהיה מתחילתו וכו', אבל באותו שהיה מתחילתו של עובד כוכבים התם לא שייכא גזירה משום בעלי כיסין. כתב בתשובות רבי בצלאל אשכנזי (סימן א) דהדבר תלוי בשני הטעמים ברש"י ד"ה גזירה, לגזירה דבעלי כיסין. דלטעמא קמא דהחשש משום דאתי למימר דלוקח מחמר ישראל פוטר, שייכת הגזירה בכל גווני, מה שאין כן לטעמא בתרא דהחשש הוא שיקנה לעכו"ם, אם כן היכא שהיה מתחילתו של עכו"ם אין מקום לגזירה זו.

(יא) בא"ד, ויש לומר דהנך דהכא משמע להו מדאורייתא וכו'. כתב בתשובות רבי בצלאל אשכנזי (סימן א), דאין פשט השמועה משמע כן, מדלא אהדר להו רבא בקצרה, "מדרבנן", דהא אינהו נמי סברי לגזירה דבעלי כיסין. וכתב דכן משמע מלשון רש"י ד"ה מדרבנן.

(יב) בא"ד, לאו מילתא היא וכו'. אמנם תוס' לעיל (לא.) ד"ה קסבר, נסתפקו בזה, וכתבו דאפשר דבכהאי גוונא, ליכא לגזירה דבעלי כיסין. וכן כתב הסמ"ג (עשין לג) בשם הר"ש, דגזירת בעלי כיסין הוי דוקא דלוקח תבואה מעכו"ם שלקח מישראל. ועיין בשו"ת ר' בצלאל אשכנזי (סימן א) שכתב שתי גירסאות בדעת הר"ש בזה.

(יג) בא"ד, לאו מילתא היא דאפילו בגר מסקינן הך גזירה דלא מיפטר וכו'. ביאר השפת אמת, דכוונתם לברייתא דלעיל, דפירש שם רש"י ד"ה שהפריש וד"ה וחלה, שההפרשה היתה כשנתגייר.

דף סז ע"ב

(יד) רש"י ד"ה במוץ שלה, כעין מאכל בהמה ומאכל בהמה פטור מן המעשר ל"א במוץ שלה שלא יראה פני הבית. האפיקי ים (ח"ב, כט) ביאר תרי לישני דרש"י, דבפירוש קמא רצה לומר, כמו שכתב בפסחים (ט). ד"ה ואי בעית ובנדה (טו:.) ד"ה איבעית, דלא חל שם טבל בראיית פני הבית רק לאחר מירוח וגמר מלאכה, וכיון דראה פני הבית בפטור, תו לא מיחייבא לחול עליה שם טבל לעולם. ולהאי פירושא, כשהוא במוץ נמי מיקרי ראיית פני הבית ואפילו הכי פטור. ובפירוש שני רצה לומר, כמו שביאר בשיטה מקובצת בבבא מציעא (פח:.) בשם תלמיד הרי"ף, דהיכא דהוי בתוך המוץ ליכא ראיית פני הבית. וכתב האפיקי ים, דלהאי פירושא היכא שהכניס תבואה אחר שדש זורה אותה, ואינה במוץ שלה, אלא שלא נמרח עדיין ולא נגמר מלאכתה, מיחייב בגמר מלאכה, דהוי ראיית פני הבית, מה שאין כן לפירוש קמא.

(טו) תוס' ד"ה כדי שתהא (קמא), בתוה"ד, היינו היכא דיכול לבוא לידי חיוב כשיראה פני הבית אבל היכא וכו', אינו יכול לבוא לידי חיוב. ובחידושי רבינו דוד (פסחים ט.) הוסיף לבאר, דהא דמתחילה אסורה באכילת קבע, היינו משום שסופה להתעשר ואסורה חכמים באכילת קבע מפני גזל כהן,

הקרבת הכבש שבא עם העומר, דהא אין הכבש מעכב את העומר. ועיין במנחת חינוך (מצוה שב, יח) שהקשה, אמאי השמיט הרמב"ם דין זה.

ז) מתני', מפני מה הרחוקין מותרין מחצות היום ולהלן מפני שהן יודעין וכו'. הקשה השפת אמת, נהי דאין בית דין מתעצלין, מכל מקום מדוע ליכא למיחש שמא היה איזה פסול בעומר וכדומה. וכתב דצריך לומר, דסמכו על הרוב דמסתמא לא אירע בו פסול. והמגיה (שם) הקשה, הא יש לו מתירין, ובכהאי גוונא לא אזלינן, בתר רובא. אמנם עיין בישועות יעקב (או"ח תט) בחידושי בנו, שביאר דגבי בית דין לא שייך להקשות כן משום דהווי חוקה. נלכאורה יש לומר דחוקה דבית דין שייך נמי לענין שדאגו להעמיד הדבר על חוקתו שיהיה העומר נעשה בכשרות].

ח) גמ', רב ושמואל דאמרי תרווייהו בזמן שבית המקדש קיים עומר מתיר וכו'. כתב השאגת אריה (החדשות דיני חדש סימן ו), דלפי זה יש לעיין אם לא הקריבו עומר בזמן שבית המקדש קיים מי התיר את החדש. וכתב דאפשר לומר, דכיון דכשאין בית המקדש האיר המזרח מתיר, וכשיש בית המקדש בעינן להקרבת העומר, אם כן נמצא דהעומר אוסרן, ואין כוח העומר לאוסרו אלא כל זמן הקרבתו, אבל משקיעת החמה ואילך שוב אין בו כח לאוסרו. עוד כתב, דאפשר דאם לא הקרב העומר יותר למפרע משהאיר המזרח, דכל האיסור משהאיר המזרח ביום הנף הוא מחמת מעשה הקרבת העומר, וכיון שלא הוקרב, הותר החדש למפרע. אמנם עיין בתפארת ישראל (אבות פ"ה מ"ה אות כא עיין שם) שנקט, דאם לא היו מקריבין העומר נאסר החדש עד שנה הבאה. אמנם תוס' בראש השנה (יג.) ד"ה ומהיכן כתבו להדיא, דאם לא הקריבו כל היום, הותר החדש.

ט) רש"י ד"ה האיר המזרח, הנץ החמה של ט"ז. כתב השפת אמת, דאף דבכל מקום עמוד השחר יממא הוא, וכן תנן במגילה (פ"ב) דכל היום כשר להגשה ולקמיצה, ומשמע מעמוד השחר ככל הנץ דתני התם. ועוד דתנן ביומא (פ"ג) "ודימו שהאיר המזרח", ומשמע קצת דהיינו עלות השחר, מכל מקום כיון דלענין חדש כתיב "עצם היום" הבין רש"י דהיינו הנץ החמה. וכן כתב בחידושי הגרי"ז

ז) גמ', הא כיצד כאן בזמן שאין בית המקדש קיים. כתבו התוס' בסוכה (מא.). ד"ה דאשתקד, דאפילו לרבי יהושע דאמר שמקריבין אף על פי שאין בית, הני מילי כשיש מזבח בנוי אבל בלא מזבח לא. וכתב המקדש דוד (סימן סק"א), דלפי מה שכתבו תוס' בזבחים (נט.). ד"ה עד, דמזבח שנפגם נאמר רק לגבי שחיטה וזריקה, אבל להקטיר אפשר גם על מזבח פגום, אם כן אפשר להקטיר מנחת העומר בזמן דליכא בית, והדרא קושיא לדוכתה.

יא) תוס' ד"ה והא כתיב, משמע דאיכא עשה דאורייתא וכו'. תוס' לעיל (ה:.) ד"ה האיר הסיקו, דאין זה אלא מצוה מן המובחר בעלמא, ואפילו עשה ליכא. ובחידושי מרן רי"ז הלוי (הלכות נזירות עמוד 50) ביאר כוונתם, דהדין למצוה, היינו דהחפצא באמת כבר מותר ואין בו איסור עשה, אלא דאיכא מצוה בעלמא להמתין עד הקרבת העומר. והטורי אבן (באבני שהם ראש השנה יג.) נקט בשיטת תוס' (שם), דהוי רק מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא. ובאור שמח (פ"י ממאכלות אסורות ה"ד) הביא שנחלקו בזה בירושלמי בחלה (פ"א ה"א).

אבל בחידושי הגרי"ז כתב בדעת הרמב"ם (פ"ה מאיסורי מזבח הי"ב ובספר המצוות שורש יב), דחוץ מהא דאיכא דין כללי בכל הקרבנות למלוח הקרבנות, איכא במנחה דין מיוחד במליחה והוי חלק מהמנחה כמו בלילה ויציקה. וכתב, דלפי זה שפיר מקשו התוס'.

דף סח ע"א

א) גמ', מותר שלא התרתה לו אלא על ידי קיטוף זכור הוא. פירש רש"י ד"ה מתוך, דהא קצירה קודם העומר אסורה. והקשה הנהניבות הקודש, איך שרינן על ידי קיטוף, הא אף אי הוי כקצירה לאחר יד, הא לא מצינו היתר דלאחר יד אלא במלאכות שבת. וכתב דצריך לומר, דהתורה אסרה קצירה דוקא, וקיטוף בידים אינו קצירה.

ב) גמ', בית השלחין וכו'. הקשה הרש"ש דאכתי תיקשי, היאך מותר לקצור לאחר קצירת העומר, אף קודם הבאת העומר, כמבואר ברש"י לקמן (ע:.) ד"ה בשלמא ותוס' (שם) ד"ה מאי. וכתב דאולי יש לומר, דלא אסרינן לה, לפי שאין דרך לקצור בלילה כדמשני (בפסחים נה.). לענין ניכוש. נאמנם לכאורה עדיין קשה, איך מותר לקצור ביום קודם הבאת העומר שמביאין אותו קרבן מוסף היום. (א.ג.) אמנם עיין לקמן דלרבי יוחנן וריש לקיש אף בזמן הבית האיר המזרח מתיר חודש].

ג) גמ', אבל לא גודשין. כתב השיטה מקובצת (לקמן עא. אות כא), דהיינו משום דכמה דאפשר לשנויי משנינן. וכן כתב ר"ע מברטנורא (פ"י מ"ח). ונהיינו, דמשום שהתרנו קצירה משום פסידא, משנינן כמה שאפשר. אמנם רש"י בפסחים (נו.) ד"ה וגודשין וכן השיטה מקובצת (לקמן אות ב ואות יג), כתבו דהיינו משום דגורין דלמא אתי למיכל מיניה. וכן סברי התוס' הכא ד"ה אבל, ומשום הכי הקשו מאי טעמא דרבי יהודה דמתיר במתניתין לעשות קמח וקלי ומאי שנא מגדישה. נאמנם התוס' יו"ט (שם) הביא דברי ר"ע מברטנורא דלעיל ודברי התוס' כהדדי. וצריך ביאור. והשאגת אריה (החדשות, דיני חדש סימן ב) כתב, דמדלא כתבו הפוסקים דאסור לקצור קודם העומר, מכלל דסבירא להו דלרבי יהודה לא גורין כלל דילמא אתי למיכל, וטעמא דאין גודשין משום מראית העין, שדרך גדישה להגדיש בבת אחת בגורן ולא בתוך השדה, ואיכא חשדא שיאמרו שקצר תבואתו באיסור, ולא מבית השלחין.

ד) גמ', אמר רבא דר' יהודה אדר' יהודה קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא. כתב המצפה איתן (פסחים יא.). דהא דלא משני דרבנן סבירא להו איפכא דמחמץ בדיל טפי משום דהוי איסור כרת מה שאין כן חדש דהוי לאו גרידא, היינו משום דרבנן דהכא היינו רבי מאיר, ורבי מאיר סבירא ליה (שם מט.) דבאכילת חמץ נוקשה איכא מלקות ולא כרת, ואפילו הכי אמר רבי מאיר שתמא דיכול לבדוק, דהיינו דאף היכא שבדק כבר מחמץ גמור, ובודק משום חמץ נוקשה. נלכאורה צריך עיון דמה שייך בדיקה מיוחדת לחמץ נוקשה].

ה) גמ', והא דרב אשי בדותא היא וכו'. כתב השפת אמת, דאפשר דרב אשי סבירא ליה, דדוקא בלחם שהוא עיקר אכילת האדם, חיישינן דלמא אתא למיכל, אבל קמח קלי וגם חטים דלא הוו עיקר אכילתו, לא חיישינן דלמא אתא למיכל.

ו) מתני', משקרב העמר הותר החדש מיד. מבואר בתורת כהנים (אמור י, ו) ובתוספתא (פ"ז ה"ז), דההיתר תלוי בהקרבת העומר בלחוד, ואין צריך גם

שלא כסדרן, יכול להביא ממנה תבואה לשנה אחרת, דהוי חדש.

דף סט ע"א

(א) גמ', בעי רמי בו חמא שתי הלחם הנצה שריא או חנטה שריא וכו'. רש"י ד"ה השתא וד"ה אלא הנצה מפרש, דסוגיין מיירי בפירות האילן, אבל בתבואה ודאי ההיתר תלוי בהשרשה בין בעומר בין בשתי הלחם. אבל הרמב"ם (פ"ו מתמידין ומוספין ה"כ) פירש, הבעיא בתבואה, והיינו בתבואה שהיתה בקרקע, וחנטו או הנצו עלים שלה כשהביאו שתי הלחם, דספק אי הוי כהשרשה או לא.

(ב) גמ', שם. כתב החק נתן, דנראה מפירוש רש"י ד"ה הנצה וד"ה אלא הנצה, דלא קמיבעיא ליה אלא אי הנצה שריא או לא, אבל חנטה פשיטא דשריא. אבל הביא, דהרמב"ם (פ"ו מתרומות ומעשרות ה"כ) כתב הבעיא בין בהנצה בין בחנטה. וכתב, דנראה דגירסא אחרונה נודמנה לו.

(ג) גמ', לא צריכא דחצדיניהו וזרעיניהו קודם לעומר וכו'. כתב השפת אמת, דמשמע מפירוש רש"י ד"ה דחצדיניהו, דהספק הוא דוקא היכא דלא השרישו, אבל בהשרישו ודאי הותר על ידי העומר ממה נפשך, בין אי הוי כמונח בכדא בין אי חשיב כגידולין. וכן כתב התוס' רי"ד (בבא מציעא נו.), דלאחר השרשה העומר מתירן, לפי שהעומר מתיר כל דבר הנשרש, בין הגידולין בין ללקט הגרעינים שהשרישו.

(ד) תוס' ד"ה והאמר רבא, בסוה"ד, אלא היינו טעמא התם שיודע ומכיר וכו'. ביאר הצאן קדשים, דרבא איירי בשמדדו והטעו במדה, והתם איירי דעדיין לא מדדו וידע המוכר שאינו מכוון כל כך.

(ה) גמ', לא צריכא דנקטיניהו וזרעיניהו וכו', או דלמא משום כחישותא. כתב הקרן אורה, דאבעיא לענין לכתחילה, אבל בדיעבד ודאי כשר, דכחישותא אינו פוסל בדיעבד.

(ו) גמ', בעי רמי בא חמא פיל שבלע וכו', תנינא כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה. הקשה החזון איש (כלים סימן כט סק"ח), הא דינא דאין עולה מטומאה במחשבה לא נאמר אלא במידי דמהני ליה מחשבה, אבל הכא אי הוי עיכול, הוי ככלי גללים דלית בהו דין טומאה וטהרה כלל. ונשאר בצריך עיון גדול.

(ז) תוס' ד"ה דבלע, בתוה"ד, א"נ נהי דאיפסיל לענין טומאת אוכלין וכו'. הקשה הרש"ש, דבאהלות מיירי לענין טומאת מת ולא לענין טומאת אוכלין, ועיין בדבריו שהוסיף להקשות ונשאר בצריך עיון.

דף סט ע"ב

(ח) גמ', חיטים שירדו בעבים מהו. כתב השפת אמת, לפי פירוש רש"י ד"ה שירדו, דהוי על ידי דהעבים בלעו ספינה מליאה חטין, קצת קשה דקשה לתלות בדומן שתי הלחם שהוא תחילת קציר חטים בלעו מחטים חדשים. וכתב, דאפשר דמיירי כגון שראו שטבעה ספינה עם חיטים חדשים, או דסבירא ליה כמאן דאמר לקמן (פג.), דבדיעבד אם הביאן מישנים כשר.

(ט) גמ', שם. הקשה השפת אמת מדוע לא פירשה הגמ' האיבעיא לענין אי אסורין קודם לעומר. וכתב דיש לומר דפשיטא דלחם איקרי דאפילו "מן" נקרא לחם מן השמים. והצפנת פענח (בהשמטות להלכות עירובין פ"ו הי"ג) כתב, דלפירוש התוס' ד"ה חיטין, כיון דהעומר מתיר חדש במדינה בעי

(יב) תוס' ד"ה בשיטת, בתוה"ד, ותימה מנא ליה וכו'. תירץ השיטה מקובצת (אות ב), דתנאי דפליגי, היינו תנאי דסברי בכל התורה עד ולא עד בכלל.

(יג) גמ', קסברי חדש בחוצה לארץ דרבנן ולספיקא לא חיישינן. הקשה בהגהות אנשי שם (על המרדכי בביצה פ"א סימן תרמ), הא הוי דבר שיש לו מתירין, וקתני בביצה (ג:), דבגוונא דהווי יש לו מתירין מחמרין בספיקא דרבנן. ותירץ, דהספק דמקילין בו היינו בספק קביעותא דירחא, כיון דאנן בקיאינן בו. ובשם ה"ר פרץ כתב, דלא מקרי דבר שיש לו מתירין, כיון שחזור לאיסורו לשנה הבאה. ובשו"ת אבני מילואים (סימן ה) הביא מהפרי חדש דתמה, דהא קתני להדיא בנדרים (נח.) דחדש מיקרי דבר שיש לו מתירין. ועוד, הא חדש אינו חוזר לאיסורו, דלשנה הבאה אותה תבואה אינה חוזרת לאיסור אלא תבואה אחרת.

(יד) גמ', שם. כתב הכרתי ופלתי (בקונטרס בית הספק ז), דמהכא מוכח דספק דרבנן שיש לו חזקת איסור מותר, דהא התבואה היתה בחזקת איסור. ודלא כהש"ך (שם אות ב) דכתב לאסור. והחוות דעת (שם אות כ) כתב, דאין להוכיח מכאן, דשאני הכא דהוי ספק בקביעותא דירחא, ואנן בקיאינן בו, ועיין גם אות הקודמת.

(טו) מתני', קודם לשתי הלחם לא יביא ואם הביא כשר. הגרע"א בגליון הש"ס ציין לירושלמי בחלה (פ"ד מ"י). דמבואר שם, דהא דקתני אם הביא כשר, היינו אם הביא למקדש, ומקריבין לכתחילה.

(טז) תוס' ד"ה לא, בתוה"ד, ונראה דרבי טרפון לא אישמיטתיה האי טעמא אלא דקשיא ליה מה בין וכו'. הקשה הצאן קדשים, דאכתי כיון דטעמא דאם הביא קודם לעומר פסול משום דבעינן ממשקה ישראל, אם כן היאך נילף להביא קודם לשתי הלחם דליכא להאי טעמא. וכתב בחידושי הגרי"ז, דמוכח מינה, דאיכא פסולא אחרת להקריב קודם לעומר, וכן כתב בפירוש רבינו הלל (ספרי פנחס קמח), דמדכתיב "והבאתם את עומר ראשית קצירכם", ילפינן דלא מנחה אחרת ראשית קצירכם.

(יז) בא"ד, שם. הזכר יצחק (סימן מה) כתב, דכל היכא דבשעת הקדישו היה ראוי לרצות והביא בפסול, כשר הקרבן ואינו מרצה. ולפי זה ביאר, דהכא נמי הא דקתני דאם הביא קודם לשתי הלחם כשר, מכל מקום אינו מרצה, וכתב דלפי זה אתי שפיר קושית הגמ', דגם בעומר היה הדין נותן, דכיון דבעת הקדישו היה ראוי ליקרב אחר העומר, יוכשר ולא ירצה.

(יח) גמ', אמר לו רבי עקיבא יהודה צהבו פניך וכו', תמהני אם תאריך ימים. כתב בספר אורחות יושר (סימן י - חינוך), דהא דקללו רבי עקיבא, אף דלא נראה דרבי טרפון הקפיד עליו, לפי דרבי יהודה היה אדם גדול ובודאי יהיה ממנהיגי הדור, וכיון דהרגיש בו רבי עקיבא אותה מדה רעה, חשש שיעביר אותה לתלמידיו, ועדיף שימות משיעביר המדות הרעות לתלמידיו.

(יט) גמ', ואמרו לי נפטר והלך לו. כתב החזון איש (סנהדרין כ, י), דלפי שלא נכנע נפטר, אבל אם היה נכנע כדבעי, לא היה נפטר. ולהכי בבבא קמא (צט:) אף דקלל שמואל, לא נאמר בגמ' וכן הוה, לפי שנכנעו.

(כ) גמ', בעי רמי בר חמא שתי הלחם מהו שיתירו שלא כסדרן וכו'. כתבו המנחת חינוך (מצוה שו, א) והחזון איש (מנחות סימן מב סק"ט), דאיכא נפקא מינה אף לגבי שתי הלחם גופא, ובתבואה שהושרשה קודם לשתי הלחם. דאם שתי הלחם מתירין שלא כסדרן אי אפשר להביא מאותה תבואה לשנה הבאה, דהא כבר הותר ואינו חדש, מה שאין כן אי לא מתיר

כל זמן שלא ראינו החטין מבוקעין. והוסיף, דאפשר לפרש כפירוש התוס' ד"ה חטין, שירדו על ידי נס, ואם כן אפשר שירדו מן השמים שלא עם הגשם. והנודע ביהודה (אור"ח תנינא סימן סז) כתב, דאף לפירוש רש"י אפשר לומר דהחטין היו במרצופין של עור וכך בלעום העבים, ואין הדבר תמוה דהרי בלעו אף הספינה.

(יד) רש"י ד"ה שהביאה שלישי, בתוה"ד, דאי מקמי הכי עקרה הויה כשחת בעלמא ולא מהני עומר למישרייה. כתב השיטה מקובצת (אות ג), דאף דתנן (לקמן ע.), דאם השרישו קודם לעומר העומר מתירן, שאני הכא דעקרה קודם לעומר. והקדן אורה כתב, דכוונת רש"י, דמה שהיה שחת בשעת היתר העומר, לא מהני להתיר אחר כך אם חזר ושתלה, דנעשו כל הגידולים באיסור, ולא שייך למיזל בתר עיקר אלא דוקא אם הביאה שלישי בהיתר. ובחידושי לנדרים (נט.) כתב לבאר, דהא דנקט דהביאה שלישי, דאם לא הביאה שלישי, לא יוכל לזרעה אחר כך כי לא תצמיח.

(טו) תוס' ד"ה בצל, בתוה"ד, דאי לקולא אמרי קשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן. הר"ן בנדרים (נז:) ד"ה מתעשרת כתב, דתרי אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן.

להביא רק משעורין האסורין משום חדש, ואהני שעורין שלא צמחו בקרקע, לא חל איסור חדש כלל. ועוד, דגבי עומר בעי קצירה כדאיתא במכות (ח:). והני לא נקצרו.

(י) תוס' ד"ה חטין, בסוה"ד, אלא נראה לי דעל ידי נס ירדו בעבים וכו'. הקשה בספר מנחת כהן, דקתני בתענית [עיינן רש"י שם (כד:)] ד"ה אלא, דאסור ליהנות ממעשה נסים, ואם כן לא הוי ממשקה ישראל, וכתב המצפה איתן, דאותו איסור אינו אלא ממדת חסידות ולא מן הדין.

(יא) תוס', שם. הקשה השפת אמת לפירוש התוס' מאי טעמא פשיטא לגמי דאותן חטין כשרין למנחות והוון כחטין שגדלו בארץ.

(יב) בא"ד, שם. כתב השפת אמת, דמוכח דאפילו הכי הוי "לחם", אף דהוי על ידי נס, דהא אפילו המן נקרא "לחם מן השמים".

(יג) גמ', אי למנחות אמאי לא. הראב"ה (סימן תיג הובא בהגהות מרדכי פסחים סימן תקסט), רצה להוכיח מגמ' דידן לפירוש רש"י ד"ה שירדו, דאיירי דירדו עם המטר, דכשר למנחות אף דבאות מצה. ורצה להתיר לאפות מצה לפסח אף מחטין שנתבקעו ונתיבשו ואין ביקוען ניכר, ומשום דשוב חוזרין לאיתנן. ורחה ראייתו, דשאני הכא דאחזוקי איסור לא מחזקינן.

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דרף היוממי" בעיון!!!

זמני השיעור בדרף היוממי בעיון ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 9:45-10:45 בבית הכנסת שע"י 'קהילת אשכנז' רחוב התם סופר 2 קרית ספר מודיעין עילית ת"ו

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה של אבן זכו'...
יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר... (ה"ח באהבת חסד"ח נפט"ו)

כתובת המערכת: רח' שאגת אריה 17/25 קרית ספר מודיעין עילית. טל/פקס: 08-9741714 ©

למנויים, לתרומות, להנצחות ולכל ענין 052-7113060 Sbma@kavnaki.net

<http://www.shtaygen.co.il/?CategoryID=1124>